

Etelä-Pohjanmaan yhteinen lausunto oppivelvollisuuslakiin ja siihen liittyviin lakiesityksiin

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä oppivelvollisuuslaiksi mm. kuntaliitolta, kunnilta ja muilta asiaa koskevilta tahoilta sekä muista asiaan liittyvistä lakiteksteistä mm. lakiin tutkintokoulutuksen valmistavasta koulutuksesta.

Uusi oppivelvollisuuslaki astuisi voimaan 1.8.2021 ja tutkintokoulutuksen valmistava laki puolestaan 1.8.2022.

Uudessa oppivelvollisuuslaissa säädetään mm.

- Oppivelvollisuuden alkamisesta ja päättymisestä
- Oppivelvollisuuden suorittamisesta
- Oppivelvollisuuden suorittamisen ohjaus- ja valvontavastuusta
- Koulutuksen maksuttomuudesta

Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen.

Tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuslain muutos koskee perusopetuslakia, lukiolakia, ja lakia ammatillisesta koulutuksesta, vapaata sivistystyötä koskevaa lakia, opetus- ja kulttuuritoimesta annettua rahoituslakia, valtakunnallista opinto- ja tutkintolakia rekisterilakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkintolakia ja eräitä muita lakeja.

Oppivelvollisuutta laajennettaessa toteutuu maksuton toisen asteen koulutus kaikille oppivelvollisille toisenasteen koulutuksen aloittaneille.

Pidennetyn oppivelvollisuuden maksuttomuus tarkoittaa käytännössä sitä, että ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus olisivat maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun jona opiskelija täyttää 20 vuotta.

Mekaanisena toimenpiteenä tehtävä oppivelvollisuusiän korottaminen ei riitä. Lisäksi tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, jotka mahdollistavat nuorille nykyistä paremmat oppimisen polut. **Perusopetuksessa syntynyttä osaamisen vajetta tai haasteita hyvinvoinnissa ei ratkaista vain laajentamalla oppivelvollisuutta.**

Jo nyt tarvitaan perusopetuksen jälkeistä nivelvaihetta vahvistavaa koulutusta. Ja on hyvä, että tämä on uudistuksessa otettu huomioon.

Tehostettuun opinto-ohjauksen tulee varata riittävät resurssit. Mikäli nivelvaiheessa olevien nuorten toisen asteen koulutuspolun jatkuvuus halutaan oikeasti turvata, tulee arvioida, mikä on riittävää tehostettua opinto-ohjausta ja korvata asia kunnille. Monialaisen työskentelyn toimivuuteen ja opiskeluhuollon joustaviin tiedonsiirtoihin tulee panostaa. Nuoren subjektiivinen oikeus yksilökohtaisen opiskeluhuollon palveluihin saattaa muodostua tuen antamisen esteeksi. Osana oppivelvollisuusiän nostoa tulee opiskeluhuollon kokonaisuuden toimivuuteen kiinnittää erityistä huomiota, jotta uudistus voisi onnistua. **Tiedonsiirto eri koulutusten järjestäjien välillä tulee tehdä lakimuutoksilla**

mahdolliseksi niin, että koulupudokkuuteen pystytään tehokkaasti puuttumaan. Tiedonsiirron merkitys tulee ottaa huomioon myös sote-uudistusta tehtäessä, erityisesti kuraattori- ja psykologipalvelujen siirtyessä maakunnalle.

Uudistuksessa esitetään tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen yhdistämistä. Eli uudistus koskee perusopetuksen lisäopetusta, lukioon ja ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä opinto-ohjauksen parantamista opiskelijan jatko- ja urasuunnitelmia tukien. Perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen koulutus tulee uudistaa rakenteiltaan ja rahoitus pohja tulee turvata koulutuksen järjestäjille.

Oppivelvollisuuslaki tulisi porrastaa niin, että ensin selvitetään juuri nivelvaiheen koulutuskokonaisuuden uudistaminen ja sen vaikutukset perusopetuksen jälkeisen koulutukseen hakeutumiseen. Perusteena vaiheittaiseen etenemiseen oppivelvollisuuslain uudistamisessa on myös kuntien näkemykset. **Uudistuksessa tulisi huolehtia, siitä ettei kunnille tule velvollisuutta järjestää toisen asteen koulutusta, eikä tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (Tuva).**

Tutkintoon valmistavan koulutuksen toteuttamisen kokonaisuutta ei ole mielekäästä sitoa liian tiukkoihin puitteisiin lakia säädettäessä. Kolmen eri koulutusmuodon muuttaminen yhdeksi uudeksi rakenteeksi on sinällään jo haastava prosessi ja **edellyttää riittävän joustavuuden myöntämistä opetuksen järjestäjille**, jotta oppivelvollisten erilaiset tarpeet tulee huomioitua.

Perusopetuksen päättävälle esitetään opetukseen hakeutumisvelvollisuutta. Perusopetuksen järjestäjillä olisi velvollisuus ohjata ja valvoa hakeutumista jatko-opintoihin. **Tämä “saattaen vaihtaan” periaate tarvitsee selkeyttämistä ja selkeitä kirjauksia lakiin, kuinka se toteutetaan.**

Oppivelvollisuuslain uudistuksessa kunnille ja **koulutuksen järjestäjille ei tule säätää vastuuta koulumatkojen järjestämisestä.** Koulumatkojen maksuttomuus tulee toteuttaa nykyisen koulumatkatuki järjestelmän puitteissa, muuttamalla koulumatkatukilakia. Esityksen mukaan koulutuksen järjestäjä päättäisi ja maksaisi majoitus- ja matkakorvauksen hakemuksesta opiskelijalla aiheutuneista kustannuksista. Tämä todennäköisesti johtaa hyvin vaihteleviin korvauskäytäntöihin.

Oppivelvollisuuden laajennettaminen maksuttomaksi kaikille oppivelvollisille toisen asteen koulutukseksi maksuttomana on hyvä periaate, mutta kustannukset on tarkistettava oikealle tasolle ja **kustannukset on korvattava täysimääräisesti kunnille sekä koulutuksen järjestäjille.** Kuntia pohdituttaa maksuttomuuden laajuus; kuuluvatko esimerkiksi lukiolaisten tietokoneet, joita tarvitaan ylioppilaskirjoituksissa, maksuttomuuden piiriin, entä ammatillisten opintojen työväline ja -vaatekustannukset. Nämäkin olisivat valtion korvattava kunnille kokonaisuudessaan tai maksaa suoraan opiskelijalle.

Hyvänä koulutuspoliittisena tavoitteena on, että jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella olisi tosiasialliset mahdollisuudet suorittaa vähintään toisen asteen koulutus tai tutkinto. **On myös tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ettei perusopetuksessa syntynyttä osaamisen vajetta ratkaista pelkästään oppivelvollisuutta laajentamalla.** On

tärkeää kohdentaa riittäviä tukitoimia jo perusopetuksessa osaamisen puutteiden korjaamiseen ja huolehtia tukitoimien riittävästä rahoituspohjasta sekä nuoren kokonaistilanteen arvioinnista.

Etelä-Pohjanmaan kunnat pitävät tärkeänä sitä, että oppivelvollisuuden laajentaminen ei aiheuta lisää kustannuksia kunnille ja oppivelvollisuudesta aiheutuvat lisäkustannukset valtio korvaa kunnille täysimääräisinä. Kunnat suhtautuvat oppivelvollisuuslain uudistukseen varauksellisesti. **Aikataulu on erittäin haastava, kun huomioidaan että vuoden 2021 talousarvioprosessi on jo alkanut.**

12.6.2020 Etelä-Pohjanmaan kunnat ja Kristiinankaupunki, Isokyrö ja Laihia

Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kristiinankaupunki, Kuortane, Kurikka, Laihia, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri.

Työryhmä

Pj Antti Takala, Alavus, Sivistysjohtaja
Esa Kaunisto, Alajärvi, Sivistystoimenjohtaja
Pauliina Niemi, Teuva, Sivistysjohtaja
Sanna Koivisto, Kuortane, Sivistysjohtaja-Rehtori
Tarja Puro, Lappajärvi, Sivistysjohtaja-Rehtori
Ville Järvi, Seinäjoki, Erityisopetuksen rehtori